

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร เปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้น ประสบการณ์ในการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม/พุทธบุตร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น และศึกษาความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิผลของโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ผ่านการอบรมระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 จำนวน 375 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมา 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยนำมาจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการที่กำหนดไว้ ได้แก่ ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) ตอนที่ 2 ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับการทดสอบสมมติฐานทำการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพด้านผลที่ได้จากการอบรม (output)

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ประสิทธิภาพด้านปัจจัยนำเข้า (input) และประสิทธิภาพด้านกระบวนการอบรม (process) โดยมีรายละเอียดของประสิทธิภาพในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (input)

พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณารายละเอียดประสิทธิภาพของด้านย่อย ๆ ของด้านปัจจัยนำเข้า ปรากฏผลดังนี้

1.1.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร พบว่า ประสิทธิภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยประสิทธิภาพของข้อที่ 1 เนื้อหาของหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน และข้อที่ 2 เนื้อหาของหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร มีความน่าสนใจ และตรงกับความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 0.53$) สำหรับข้อที่ 3 เนื้อหาของหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีขวัญและกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันตามแนวทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ก็มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพใกล้เคียงกับ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.53$)

1.1.2 ด้านวิทยากร พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทั้ง 3 ข้อก็มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพที่อยู่ในระดับมากและเท่ากัน ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.53$)

1.1.3 ด้านสื่อการสอน พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของทั้ง 3 ข้อก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยประสิทธิภาพในข้อที่ 1 โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการอบรม มีส่วนช่วยให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมเข้าใจเนื้อหาสาระของการอบรมมากขึ้น และ ข้อที่ 2 อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีในการอบรม มีความเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.49$) สำหรับข้อที่ 3 สื่อที่ใช้ในการอบรมช่วยให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีความตื่นตัว และร่วมกิจกรรมได้อย่างมีความสุข ก็มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากใกล้เคียงกับข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.50$)

1.1.4 ด้านสถานที่อบรมและที่พัก พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของทั้ง 3 ข้อมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก ใกล้เคียงกัน โดยข้อที่ 2 สถานที่ในการอบรม มีความสะดวกสบาย มีอากาศ
หมุนเวียนถ่ายเทดี และมีแสงสว่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.49$) รองลงมาได้แก่
ข้อที่ 1 สถานที่ในการอบรม มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีจิตใจสงบ เกิดความ
พร้อมที่จะรับความรู้และร่วมกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.49$) และ ข้อที่ 3 สถานที่
พักสำหรับนักเรียนที่เข้ารับการอบรม มีความเหมาะสม สะอาด และสะดวกสบาย ซึ่งอยู่ในระดับ
มากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.50$)

1.1.5 ด้านอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด 1 ข้อ
และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยประสิทธิภาพในข้อที่ 1 อาหารที่จัดให้กับนักเรียนที่เข้ารับการอบรมมี
คุณภาพดี มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.50$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 2 เครื่องดื่มที่จัดให้กับนักเรียนที่เข้ารับการอบรมมี
ความเหมาะสมกับช่วงอายุของนักเรียนและมีความเพียงพอ และข้อที่ 3 อาหารว่างที่จัดให้กับ
นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีประโยชน์และเพียงพอกับความต้องการของนักเรียนซึ่งทั้งสองข้อมี
ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากและเท่ากัน ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.50$)

1.2 ด้านกระบวนการอบรม (process)

พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.51$) โดย
สามารถอธิบายประสิทธิภาพของด้านย่อย ๆ ของด้านกระบวนการอบรม ได้ดังนี้

1.2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม พบว่า ประสิทธิภาพ โดยภาพรวม อยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม
การอบรมทั้ง 3 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากันซึ่งอยู่ในระดับมากได้แก่ ข้อที่ 1 การอบรมคุณธรรมจริยธรรม
ค่ายพุทธบุตร ใช้กิจกรรมหลากหลาย สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความสนุกสนานให้กับ
นักเรียนที่เข้ารับการอบรมได้ดี ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.53$) ข้อที่ 2 กิจกรรมการอบรมคุณธรรม
จริยธรรม ค่ายพุทธบุตรเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมและลงมือ
ปฏิบัติในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.54$) และ ข้อที่ 3 กิจกรรมในพิธีเปิดการ
อบรม พิธีมอบตัวเป็นศิษย์ กตिकासัญญาใจในการอยู่ค่ายอบรมของค่ายพุทธบุตรเป็นกิจกรรมที่
เหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีความผ่อนคลาย สามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างมี
ความสุข ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.53$)

1.2.2 ด้านการจัดแบ่งเวลาของกิจกรรม พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพทั้ง 3 ข้อที่อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประสิทธิภาพในข้อที่ 1 กิจกรรมการอบรมในฐานะต่าง ๆ มีความเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.53$) รองลงมา ได้แก่ ประสิทธิภาพในข้อที่ 3 อบรมบรรยายพิเศษเรื่องการพัฒนาตนเอง พุทธบุตรกับการสืบอายุพระพุทธศาสนา และการสนทนาธรรมกับกัลยาณมิตร ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.59$, $SD = 0.52$) และข้อที่ 2 กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรและการเจริญจิตตภาวนา เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงงามของผู้เข้ารับการอบรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพใกล้เคียงกับในข้อที่ 3 ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.51$) โดยทั้ง 3 ข้อมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากใกล้เคียง

1.2.3 ด้านการประเมินผลโครงการ พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, $SD = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดอบรมทั้ง 10 ข้ออยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยประสิทธิภาพในข้อที่ 1 กิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสุข มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ การมีสติ คิดเป็น คิดถูก ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาชีวิตตามหลักพุทธจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.53$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 5 การจัดช่วงเวลาในการอบรมความรู้ด้านเนื้อหาวิชาการ การทำกิจกรรมต่างๆ และการพักผ่อน เป็นไปอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.53$) และข้อที่ 6 การประเมินผลโครงการอบรมมีความครอบคลุม ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.51$) ซึ่งทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากและเท่ากัน อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพด้านการประเมินผลของโครงการในข้ออื่น ๆ ที่เหลือ ก็พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ใกล้เคียงกับ 3 ข้อข้างต้น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.59 – 3.61

1.3 ด้านผลที่ได้จากการอบรม (output)

พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.66$) โดยสามารถอธิบายประสิทธิภาพในด้านย่อย ๆ ของด้านผลที่ได้จากการอบรม ได้ดังนี้

1.3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของทั้ง 4 ข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ 2 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการ

อบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนามากขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลสูงสุดเท่ากับข้อที่ 4 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมรู้จักวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมากขึ้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และในการศึกษาเล่าเรียน ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.67$ และ $\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.68$ ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่ข้อที่ 1 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ซึ่งก็มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลเท่ากับข้อที่ 3 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.66$ ทั้ง 2 ข้อ)

1.3.2 ด้านเจตคติทางจริยธรรม พบว่า ประสิทธิผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลของการจัดอบรมทั้ง 4 ข้อก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประสิทธิผลในข้อที่ 2 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมเห็นความสำคัญของการทำดีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อผู้อื่น ในสังคมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.65$) รองลงมาได้แก่ข้อที่ 1 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมมองเห็นโทษของการประพฤติดีศีลธรรม เห็นความสำคัญของคุณธรรม และผู้มีพระคุณ ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.65$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับข้อที่ 4 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมตั้งใจนำหลักคุณธรรมที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ กลับไปเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นเยาวชนพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และเป็นศาสนิกที่ดีของพระศาสนา ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.65$) โดยค่าเฉลี่ยประสิทธิผลของ 2 ข้อนี้มีค่าใกล้เคียงกับข้อที่ 2 ส่วนประสิทธิผลในข้อที่ 3 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมเห็นคุณค่าและความสำคัญของคำสอนในพุทธศาสนา และมีความศรัทธาต่อศาสนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.66$) อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยประสิทธิผลของข้อนี้ก็อยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างจาก 3 ข้อข้างต้นมากนัก

1.3.3 ด้านพฤติกรรมจริยธรรม พบว่า ประสิทธิผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลของทั้ง 4 ข้อก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่ 2 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมกระทำความดีมากขึ้น และ ลด ละ เลิก การกระทำที่ไม่ถูกต้อง และ ข้อที่ 3 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีมารยาทดีงามมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.65$ และ $\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.63$ ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่ข้อที่ 4 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรม มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของตนได้มาก กล่อมเกลাজิตใจให้เป็นคนดี มีน้ำใจต่อครอบครัวและผู้อื่น มีความกตัญญู

เคารพและเอาใจใส่ดูแลพ่อแม่ ให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆตามหน้าที่ ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.63$) และข้อที่ 1 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎ กติกา และปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน และเป็นศิษย์ที่ดีของครู อาจารย์ เช่น มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ขยัน อดทน กตัญญูต่อสถาบัน โรงเรียน ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.65$) ซึ่งประสิทธิผลในข้อนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก

1.3.4 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักธรรมของศาสนา พบว่า ประสิทธิผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลของทั้ง 4 ข้อก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่ 1 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจทางศาสนาและมารยาทชาวพุทธในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น และข้อที่ 4 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรม สามารถนำหลักคุณธรรมที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจากการเข้าค่ายไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะด้านความ กตัญญูกตเวที ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลสูงที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.62$ และ $\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.64$ ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 2 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรม นำมาพัฒนาการศึกษาเล่าเรียนของตนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัย ฯลฯ และข้อที่ 3 การเข้าค่ายพุทธบุตรทำให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากโครงการมาประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคมประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถแนะนำผู้อื่นได้ในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีศีลธรรม ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.65$ และ $\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.64$ ตามลำดับ) ซึ่งทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลอยู่ในระดับมากเท่ากันเช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามลักษณะตัวแปรส่วนบุคคลของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม ปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -7.834$, $p\text{-value} = 0.246$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนหญิง สูงกว่า

นักเรียนชายทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรมสูงกว่ากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=-10.353$, $p\text{-value} = 0.000$) ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า สูงกว่ากันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 อายุ พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=3.329$, $p\text{-value} = 0.187$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F=6.989$, $p\text{-value} = 0.001$) ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ระดับชั้น พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีระดับชั้นต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=3.329$, $p\text{-value} = 0.187$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F=6.989$, $p\text{-value} = 0.001$) ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 6.774$, $p\text{-value} = 0.001$) ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง โดยภาพรวม สูงกว่าการประเมินของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.842$, $p\text{-value} = 0.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง สูงกว่าของนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรม

ทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง ทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($t = -1.837$, $p\text{-value} = 0.04$ และ $t = -1.736$, $p\text{-value} = 0.02$ ตามลำดับ) ส่วนประสิทธิผลด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า สูงกว่ากันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่พบและการปรับปรุงโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

3.1 ปัญหาและอุปสรรคที่นักเรียนพบในการเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับได้แก่

- 3.1.1. จำนวนห้องน้ำ ห้องสุขา มีไม่เพียงพอ (58 ราย)
- 3.1.2. บางกิจกรรมที่นำเสนอไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (40 ราย)
- 3.1.3. เวลาในการทำกิจกรรมน้อยไป (30 ราย)
- 3.1.4. พระอาจารย์ไม่รักษาเวลา (20 ราย)
- 3.1.5. อาหารบางอย่างเผ็ดมาก (15 ราย)

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่

- 3.2.1 ด้านเนื้อหาของหลักสูตร
 - 3.2.1.1 เนื้อหาวิชามีความเหมาะสม แต่ควรสอดแทรกความบันเทิง และนันทนาการให้มีสนุกสนานมากกว่านี้ (26 ราย)
 - 3.2.1.2 ควรเลือกเนื้อหาใหม่ ๆ มาประยุกต์เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (21 ราย)
- 3.2.2 ด้านวิทยากร
 - 3.2.2.1 พระวิทยากรควรมีเทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย (15 ราย)
 - 3.2.2.2 ควรเพิ่มวิทยากรในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง (12 ราย)
- 3.2.3 ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม
 - 3.2.3.1 การอบรมในแต่ละฐานควรตรงต่อเวลา (44 ราย)

- 3.2.3.2 ควรเพิ่มเวลาในส่วนของการทำธุระส่วนตัว (33 ราย)
- 3.2.3.3 ควรเพิ่มเวลาการเดินทางมารับอรุณ (32 ราย)
- 3.2.3.4 ควรจะอนุญาตให้พุทธบุตรหญิงนั่งขัดสมาธิได้ (25 ราย)
- 3.2.3.5 ควรลดเวลาในการนั่งสมาธิลง (23 ราย)
- 3.2.4 ด้านสื่อการสอนประกอบการอบรม
 - 3.2.4.1 ควรใช้เทคนิควิธีการ และสื่อการสอนให้หลากหลาย (10 ราย)
 - 3.2.4.2 ควรจัดเตรียมขั้นตอนในการนำเสนอสื่อประกอบการอบรม (8 ราย)
- 3.2.5 ด้านการประเมินผลการฝึกอบรม
 - 3.1.2.5 ควรมีการติดตามผลเยาวชนหลังจากอบรม (10 ราย)
- 3.2.6 ด้านสถานที่ฝึกอบรมและที่พัก
 - 3.2.6.1 ควรเพิ่มห้องน้ำและห้องสุขา (58 ราย)
 - 3.2.6.2 ควรมีสถานที่สำหรับตากเสื้อผ้า (52 ราย)
 - 3.2.6.3 ควรมีที่แขวนเสื้อผ้าในห้องน้ำ (51 ราย)
 - 3.2.6.4 ควรเพิ่มพัดลมตั้งพื้นในห้องประชุมต่าง ๆ (10 ราย)
- 3.2.7 ด้านอาหารและเครื่องดื่ม
 - 3.2.7.1 ไม่ควรบังคับให้รับประทานอาหารที่ไม่เคยรับประทานมาก่อน (56 ราย)
 - 3.2.7.2 ควรอนุญาตให้มีเครื่องดื่มระหว่างการทำกิจกรรม (13 ราย)
 - 3.2.7.3 ควรเพิ่มของว่าง (13 ราย)
 - 3.2.7.4 ควรเพิ่มผลไม้ (13 ราย)

อภิปรายผล

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยมีข้อที่ควรนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้ปลูกจิตสำนึก และสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียนในด้านต่างๆ การรู้จัก ผิด-ชอบ-ชั่ว-ดี การมีสัมมาคารวะ การปฏิบัติต่อพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และบุคคลอื่นในสังคม ฯลฯ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ใช้กลวิธีทางศาสนาผสมผสานกับกลวิธีของศาสตร์อื่นๆ ในการให้การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชนของประเทศ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนา จึงทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อศาสนา ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ สังคม มีพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการพัฒนาตนเอง ได้รับความสนุกสนาน และจบลงด้วยการมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งด้านกาย วาจา และ ใจ ส่งผลให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสัมมาคารวะ มีความเสียสละ ความสามัคคี มีวินัย ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวทิตะ และเพิ่มพูนลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ เมตตา อิศราภรณ์ (2548) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับเยาวชนค่ายพุทธบุตรวัดปัญญานันทาราม” ผลการวิจัยพบว่า โครงการได้ฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้รู้ ได้ทำ ได้ปฏิบัติ ในเนื้อหาสาระหลักคุณธรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่งผลให้ระดับความตั้งใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่จะนำหลักคุณธรรมที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจากการเข้าค่ายไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากและมากที่สุดเช่นเดียวกัน และมีความสอดคล้องกันในด้านหัวข้อธรรมต่างๆ ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทิตะ การทำใจให้สงบ มีสติและอารมณ์แจ่มใส ความอ่อนน้อมถ่อมตน การตรงต่อเวลา ความสะอาด เกรงกลัวต่อบาป ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก หรือจุดมุ่งหมายหลักของความเป็นพุทธบุตร

และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สมสุข นิธิอุทัย (2554) ที่ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการพัฒนาเยาวชน โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาจะมีผลต่อการพัฒนาเยาวชน และมีอิทธิพลต่อบุตรทั้งทางตรง (การอบรมเลี้ยงดู) และทางอ้อม (การเป็นแบบอย่างที่ดี) ซึ่งการที่เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือนำหลักธรรมคำสอนที่ได้ยินได้ฟังมาขบคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ก็ย่อมกล่อมเกลาจิตใจของเยาวชนให้มีความอ่อนโยน นุ่มนวล และเกิดปัญหาทางธรรมอันจะนำไปสู่การมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตลอดจนทำให้บุคคลนั้นมีลักษณะที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของกรณีการ์ หุมภูเมือง (2548) ที่ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของโรงเรียนสันกลางวิทยา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันพึงประสงค์ มีแนวทางในการจัดการหาแนวทางพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและให้เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม

ผลจากการศึกษายังพบว่า ด้านผลที่ได้จากการอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผลได้เน้นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาพิชัยภวิชัย ใสชาติ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลการเข้าฝึกอบรมค่ายพุทธบุตรกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมรตา บ้านฝื่อ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรแตกต่างกัน โดยนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากขึ้น (ปณิธานค่ายพุทธบุตร 7 ข้อ) สังเกตได้จากสถิติคะแนนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าอบรม ซึ่งพบว่าหลังจากการเข้าฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรไปแล้ว นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม และมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมาก

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ

ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนหญิง สูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนหญิงมีคุณลักษณะภายในจิตใจ รวมทั้งการกระทำที่แต่ละคน นิยมยึดมั่นว่า ดีมีคุณค่า และพึงพอใจที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำหรับตนเองและสังคมสูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนหญิงจะให้ความสำคัญ มีความสนใจต่อกิจกรรม และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมมากกว่า และจากการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็พบว่านักเรียนหญิงจะให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่านักเรียนชาย สอดคล้องกับการศึกษาของพระสมชาย ดำเนิน (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเยาวชนใน โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่นักเรียนหญิงมีความรู้มากกว่านักเรียนชาย และด้านความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการพัฒนาตนเองตามหลักอริยสัจ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการพัฒนาตนเองตามหลักอริยสัจ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยที่นักเรียนหญิงมีความเข้าใจมากกว่านักเรียนชาย และยังสอดคล้องกับการศึกษาของธัญพร บุญปลุกษ์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์พระนครเหนือ” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระสรชัย วังคำ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตร

ฝึกรอบมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร-พุทธธรรม” ผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความรู้ ความเข้าใจที่แตกต่างกัน โดย เพศหญิงมีความรู้ ความเข้าใจในระดับสูง ในขณะที่เพศชายเป็นกลุ่มที่มีความรู้ ความเข้าใจในระดับกลาง

2.2 อายุ

ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน หรือ การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียนเอง โดยนักเรียนที่มีอายุสูงขึ้นจะมีความเข้าใจและความรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้บางครั้งมีความเข้าใจในเรื่องบางอย่างได้ดีกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของกนกพจน์ สิงห์เมธากุล (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล” ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ที่มีระดับอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการทำงานแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากกว่า จะมีประสบการณ์ที่หลากหลาย มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น มีความสุขุมรอบคอบ มองชีวิตกว้างไกล ส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในระหว่างที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามประสบการณ์ที่ได้สะสมจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และสอดคล้องกับการศึกษาของพระสมชาย ดำเนิน (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเยาวชนใน โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มี อายุ และประสบการณ์ในการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอริยสัจ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี มีความเข้าใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอายุ 16 ปี 17 ปี และ 18 ปี ขึ้นไป

2.3 ระดับชั้น ผลจากการวิจัย พบว่า

ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีระดับชั้น

ต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวและ สถาบันการศึกษา และน่าจะเป็นผลมาจากปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น การถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของนักเรียน และนักเรียนที่ เรียนในระดับที่สูงขึ้นจะมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐ จันทร์หนูหงส์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียน สীগัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้เพราะ นักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ย่อมมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มากกว่า เป็นผู้ใหญ่มากกว่าและมีความ รับผิดชอบมากกว่านักเรียนในระดับอื่น ๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของดวงรัตน์ วาห์สะ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม” จากการศึกษา พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีระดับ การศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมความซื่อสัตย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประสิทธิภาพในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร

ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่าย พุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการ อบรมที่มีประสิทธิภาพในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ อบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่มีประสบการณ์ 2 ครั้ง และ 3 ครั้งขึ้นไป ประเมินประสิทธิภาพของโครงการสูงกว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม ค่ายพุทธบุตร 1 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนครั้งในการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมพุทธบุตร ส่งผลให้นักเรียนได้รับการกล่อมเกลาจิตใจให้รู้จักผิดชอบชั่วดี มากขึ้น จึงประเมินสูงกว่านักเรียน ไม่เคยเข้าค่าย หรือมีประสบการณ์ในการเข้าค่ายที่มีจำนวนครั้งน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษา ของลักษณา ประสิทธิ์วัฒนเสรี (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ของนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธกับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น

ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่าพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง โดยภาพรวม สูงกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพที่ประเมิน โดยนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง ก็สูงกว่าการประเมินของนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง ทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนที่เข้าวัดปฏิบัติธรรมเกิดความสงบร่มเย็น เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนได้เข้าวัด ใกล้เคียงพระพุทธศาสนา เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น จนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รับการขัดเกลาทางสังคมทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติ ในการพัฒนาตนที่เหมาะสม เกิดการพัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของดวงทิพย์ อันประสิทธิ์ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า สถาบันทางศาสนาจะใช้วิธีการอบรมด้วยวาจาในการขัดเกลา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการอบรมสั่งสอนของสถาบันโรงเรียน ที่มีการสอนด้วยการใช้วาจาและด้วยการทำตนให้เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นได้เห็น ไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะในวัยเด็กที่มีการเลียนแบบพฤติกรรมในสถานการณ์ที่ได้พบเห็น จึงเป็นวิธีการถ่ายทอดที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการอบรมสั่งสอนด้วยวาจา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์สม คังคาและคณะ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่านิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของสำนักงานหอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เนื่องมาจากการที่นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ด้วยความสมัครใจ ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างเต็มที่ และได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อที่จะรู้จักตนเองจากปฏิกิริยาของเพื่อนสมาชิกที่ร่วมกิจกรรมที่มีต่อตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1. โครงการควรมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เข้าอบรม เนื่องจากการอบรมแต่ละครั้ง จำเป็นจะต้องประเมินประสิทธิผลของการอบรม และนำส่วนที่บกพร่องมาแก้ไขให้ดีขึ้น เช่น ด้านกระบวนการอบรม ที่นักเรียนได้สะท้อนออกมา เช่น ควรเลือกเนื้อหาใหม่ ๆ มาประยุกต์เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ควรสอดแทรกความสนุกสนานให้มากกว่านี้ พระวิทยากรควรมีเทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย การอบรมในแต่ละฐานควรตรงต่อเวลา ควรจะอนุญาตให้พุทธบุตรหญิงนั่งขัดสมาธิได้ ไม่ควรบังคับให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าที่ไม่เคยรับประทานมาก่อน ควรเพิ่มของว่างให้นักเรียนได้รับประทาน ฯลฯ เป็นต้น

1.2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่อง การจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนา และแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธสำหรับนักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนา และจัดกิจกรรมเน้นการปฏิบัติด้านการกระทำตามแนววิถีพุทธให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผลกระทบจากการที่นักเรียนในปัจจุบันได้รับการเอาวัฒนธรรมจากประเทศอื่น เข้ามาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ขาดการวิเคราะห์ที่จะนำสิ่งที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนบางคนไม่เอาใจใส่ต่อวัฒนธรรมที่ดีงามที่บรรพบุรุษพยายามถ่ายทอด ซึ่งบางคนคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย รวมทั้งบางคนก็ขาดการเอาใจใส่จากผู้ปกครอง

1.3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้คบหาบัณฑิต หรือนักปราชญ์ เช่น พระสงฆ์ ครูอาจารย์ และนักเรียน ควรแนะนำให้ทำตนเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน และช่วยเหลือแนะนำกันในทางที่ดีมีประโยชน์ รวมทั้งควรแนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีที่มีอยู่มากมายในสังคม มีหลักธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเป็นเกราะป้องกัน

ตัว ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะนำความเสื่อมเสียต่าง ๆ มาสู่ตนและครอบครัว รวมทั้งการจ้ดนักเรียนเข้าอบรมในค่ายคุณธรรมจริยธรรม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล ตำบลท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้ครูอาจารย์ และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ที่ดำเนินการโดยวัดต่าง ๆ ที่จัดโครงการในลักษณะเดียวกัน เช่น วัดหลวงพ่อสคธรรมกายาราม หรือวัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

2.3 ควรวิจัยติดตามผลความประพฤตินักเรียนที่ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งโครงการที่จัดขึ้นโดยวัดอื่น ๆ เป็นระยะ ๆ เพื่อทราบถึงความคงทนของพฤติกรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการอบรม